దుక్కిటెద్దు

వద్దు, వద్దు! నాకు డాక్టరొద్దు! రెండు రోజులుంటే అదే నిమ్మళిస్తుంది." అన్నాడు కిష్టయ్య, ఆయాసంగా.

"అదేమిటి, నాన్నగారూ? అదే నయం కావటమేమిటి. అసలు జబ్బేమిటో తెలుసుకోనివ్వండి. ముందుగా జాగ్రత్త పడాలి గాని, రోగం ముదరబెట్టుకుంటారా?" అన్నది అనసూయ. ఆమె పిల్లలు నలుగురూ ఆమె చుట్టూ నిలుచున్నారు.

"పిల్లలకోడి" అని కిష్టయ్య తన కూతురికి ఏనాడో పేరుపెట్టుకున్నాడు. కాని ఆయన ఆ మాట ఎప్పుడూ పైకి అనలేదు. ఆయన పెళ్లాంతో గాని, పిల్లలతో గాని అనని విషయాలు, ఇటువంటివి ఇంకా బోలెడున్నై... అనసూయకు పిల్లలకోడి అని పేరుపెట్టుకున్నాక, ఆవిడ పిల్లల్ని వెంటేసుకొని ఇంట్లో కనిపించినప్పుడల్లా కిష్టయ్యకు నవ్వొచ్చేది. ఒకసారి అనసూయ గమనించి, "ఏమిటి నాన్నా! నవ్వుతున్నావు" అని అడిగింది.

"ఏం లేదు, ఏం లేదు! ఏదో జ్ఞాపకం వచ్చింది." అన్నాడు కిష్టయ్య.

అనసూయ నమ్మలేదు. ఆమెది అసలే అనుమానం మనసు. పిల్లలతల్లి అయికూడా పుట్టింటిని విడవకుండా ఉండటమే కాదు, తనకు తల్లిదండ్రులుగాని, అన్నదమ్ములుగాని ఏ లోపం చేసిపోతారో అని వెయ్యి కళ్ళతో కనిపెట్టి ఉండేది. అనుమానించటానికి ఏమాత్రం అవకాశం దొరికినా సూటీ పోటీ మాటలని సాధించేది. ఎన్నో ప్రమాణాలూ, క్షమాపణలూ అయినదాకా వొదిలేదికాదు. తన నోటికి ఇంటిల్లపాదీ వెరుస్తారన్న నమ్మకం ఒకటి ఆమెకు గొప్ప అండగా ఉంటూ వస్తున్నది...

తండ్రి తనను చూసే నవ్వాడన్న అనుమానంపోలేదు కాని ఏం చెయ్యలేక, కుడిచేతికి అందిన కొడుకుని ఒక్కటి పెట్టి, "పదా!" అన్నది. నోట్లోనుంచి తాపీగా వేలు తీసేసి, నింపాదిగా కళ్ళుమూసి, నోరు భార్లా తెరచి బావురుమన్నాడు. నలుగురు పిల్లల్ని వెంటబెట్టుకుని అనసూయ అవతలికి వెళ్ళిపోయింది.

"ఉపగ్రహాలు!" అనుకున్నాడు కిష్టయ్య. అనసూయ పిల్లలకు కొత్త నామకరణం చేసుకుంటూ.

ఒకప్పుడు కిష్టయ్య తన భార్యను గురించీ, పిల్లల్ని గురించీ మురిసినవాడే. ఆయన చిన్నతనంలో కష్టాలుపడ్డాడు. ఆయన తన తల్లి నెరగడు. తండ్రి రెండో పెళ్ళి చేసుకున్నాడు. మారుతల్లి కిష్టయ్యని చాలా హీనంగా చూసేది. వాళ్ళపల్లెటూళ్లో ఇంగ్లీషుబడిలేదు. బస్తీ చదువు డబ్బు దండగన్నది మారుతల్లి. తండ్రి కాదనలేదు. కిష్టయ్య పదేళ్ళవాడు. ఇంట్లో చెప్పకుండా బస్తీకివెళ్ళి వారాలు చేసుకుని, పుస్తకాలు, జీతం

డబ్బులు,ఇతరులు పారేసిన బట్టలు ముష్టెత్తి చదువుకున్నాడు. తాను మేజరై తండ్రితో ఆస్తి పంపకం చేసుకునేసరికి కిష్టయ్య చదువు అయేపోయింది.

ఇతరుల్ని మంచిచేసుకునే విద్య కిష్టయ్య చిన్నతనం నుంచీ విధిగా అలవరించుకున్నాడు. "మంచివాడు" అనిపించుకోవటం, ఇతరులను ఏ మాత్రమూ నొప్పించకుండా వారి పూర్తి సహకారం పొందటం, పొందిన సహాయానికి రెట్టింపు కృతజ్ఞత చూపటం ఆయనకు బాగా అలవాటైపోయింది. ఇదే ఆయనకు ఉద్యోగంలో పైకి రావటానికి కూడా ఎంతో ఉపకరించింది. చదివినది స్కూలుఫైనలే అయినా పెళ్ళి అయే నాటికి అప్పుడే నూరు రూపాయలు— ఆ రోజుల్లో బియ్యేలు కూడా చెయ్యలేని సంపాదన— సంపాదిస్తున్నాడు.

భార్య కాపరానికి వచ్చాక కిష్టయ్య ఆనందానికి మితి లేదు. "తన" అన్న మనిషంటూ కిష్టయ్య ఎరగడు. ఇప్పుడాయనకు ఒక భార్య, సహజీవనమూ, తన యిష్టప్రకారం ఇల్లు అమర్చుకోవటం, వంట చేయించుకు తినడం ఏర్పాటయింది. పిల్లలు పుట్టుకొచ్చారు— 'ఇద్దరు కొడుకులూ, ఒక కూతురూ, మళ్ళీ ముగ్గురు కొడుకులునూ. తన భార్యనూ, ఆరుగురు పిల్లల్నీ తనకు సాధ్యమైనంతగా సుఖపెడతానని కిష్టయ్య శపథం చేసుకున్నాడు. వాళ్ళకే లోటూ రాకూడదని రెండు చేతులా సంపాదించాడు. అదనంగా రెండు రూపాయలు సంపాదించటానికి రెండు పూటలు తిండి లేకుండా తిరగవలసివస్తే తిరిగాడు.

కిష్టయ్య ఏళ్ళ తరబడి దుక్కిటెద్దులాగా పని చేసాడు,

ఎన్ని వ్యాపారాలలోనో భాగం తీసుకున్నాడు. ఆ వ్యాపారాలు దండగపాలు కాకుండా తానే స్వయంగా పైపెట్టున ఉండి నడిపాడు. దీని ఫలితం, కిష్టయ్యతప్ప,అందరూ అనుభవించారు. కిష్టయ్య కొడుకులకు చదువు సంధ్యలు అబ్బినా అబ్బకపోయినా సరికొత్త ఫాషన్‌లో దుస్తులు ధరించటం, మోటారు సైకిళ్ళెక్కి తిరగటం, టెన్నిస్ ఆడటం మొదలైనవన్నీ అబ్బినై.

పెద్దవాడు చిన్న టెన్నిస్ ఛాంపియన్. వాడికిస్పోర్ట్సు ప్రపంచం తప్ప ఇంకేమీ తెలీదు. తాను ఉద్యోగం చెయ్యబోవటంలేదని వాడు చదువుతూండగానే ప్రకటించాడు. రెండోవాడు ఇంజనీరు చదివి, జంషెడ్పూరులో ఉద్యోగం సంపాదించాడు. వాడి భార్య లక్షాధికార్ల బిడ్డ.ఆవిడతాహతకు తగినట్టుగా బతకటానికి తండ్రిదగ్గరనుంచి ప్రతి నెలా వందా, రెండు వందలు తెప్పించుకుంటాడు. మూడోవాడికి చీట్లాట పిచ్చి, అందులో వాడు సంపాదిస్తాడని ప్రతీతి. కాని వాడికింద కిష్టయ్య ఏటా నాలుగైదు వేలు ఖర్చు చేస్తూనే ఉన్నాడు. నాలుగోవాడికి సినిమా స్టారు కావాలని. వాడు స్కూలుఫైనలుతో చదువు ఆపేశాడు.చదవరా అని కిష్టయ్య అంటే–"నీవు చదివినంత నేనూ చదివాను. సినిమా స్టారు ఛాన్సు రానీ నీకన్న ఎక్కువే సంపాదిస్తాను" అనేవాడు. అయిదోవాడు మట్రిక్ చదువుతున్నాడింకా.

అనసూయకు పదో ఏటనే పెళ్ళి చేశారు శారదా చట్టాన్ని ధిక్కరించి. బాగా ఉన్నవాళ్ళ పిల్లవాణ్ణే చూసి చేశారు. అనసూయను మొగుడిదగ్గరికి పంపిన కొద్దిరోజులకే

ఆమె అత్తవారి ఆస్తంతా అప్పులవాళ్ల పాలయింది. డిప్రెషన్ వాళ్లమీద పెద్ద దెబ్బ తీసింది. "మహాతల్లి మెట్టిన వేళావిశేషం ఎటువంటిదో, లక్షరూపాయల ఆస్తి సోదిలోకిరాకుండా పోయింది!" అని అనసూయ వింటుండగా అత్తవారుఅన్నారు. అనసూయ అప్పటికప్పుడే పెట్టే బేడా సర్దుకుని పుట్టింటికి బయలుదేరి వచ్చేసింది. మళ్లా అత్తవారింటి మొహం చూడలేదు. ఒక వారం రోజులు వెనకగా అనసూయ భర్త కామేశ్వరరావు కూడా వచ్చేశాడు.

"కాపరానికివచ్చాడు అల్లుడు!" అనుకున్నాడు కిష్టయ్య తనలో తాను ఆనందపడుతూ.

కామేశ్వర్రావంటే ఎందుకో కిష్టయ్యకు మొదటి నుంచీకూడా మంటే! ఈ మంటకు పెద్దకారణాల్లేవు. ఉన్నవన్నీ అతిచిన్న కారణాలు. గొప్ప చెప్పుకుంటాడు. అబద్ధాలాడుతాడు. పెళ్లామంటేమటుకు అంతులేని ఆపేక్ష అభినయిస్తాడు. ఈ అభినయాన్ని కిష్టయ్య ఏనాడూ నమ్మలేదు. మరి మిగిలిన వాళ్ళంతా నమ్మారు.

అనసూయకు చాలా రోజులు పిల్లలులేక వరసగా నలుగురు పుట్టుకొచ్చారు కిష్టయ్య వాళ్ళందర్నీ పగవాడల్లే చూసేవాడు. కొడుకుల పిల్లలూ, కూతురి పిల్లలూ డజనుమంది దాకా ఉన్నారు. వాళ్ళల్లో ఎవరు కనిపించినా కిష్టయ్యకు జెఱ్ఱిలు ప్రాకినట్లుండేది. "లంకంత ఇల్లున్నది. వీళ్ళు నేనున్న చోటికే ఎందుకు వస్తారో ?" అనుకునేవాడు.

కిష్టయ్యకు మనుషులంటే అసహ్యం. మనవలతో మనవరాళ్ళతో ఆరంభం కాలేదు పెళ్ళాం పిల్లలతో ఆరంభమయింది. వాళ్లు

ఆయనను డబ్బు సంపాదించే యంత్రంగా చూడసాగారు. డబ్బు కావలసివస్తేనే తన దగ్గరికి వచ్చేవాళ్లు. డబ్బు దేనికో తెలుసుకుందామని తాను ఎప్పుడన్నా విచారిస్తే చెప్పటానికి విసుక్కునేవాళ్ళు. ఒక్క కామేశ్వర్రావే తన దగ్గిరికి వచ్చి కూచుని ఏవేవో వ్యాపారాలనుగురించి గంటలతరబడి మాట్లాడేవాడు. చివరకు, రెండువేలు మూడువేలు పెట్టుబడి కావాలని బయట పెట్టేవాడు.

తాను ఏ పూటా సరిగా వేళకు భోంచేసేవాడుకాడు కిష్టయ్య. కాని దానికి అందరూ అలవాటు పడిపోయారు. ఒక రాత్రి పన్నెండు గంటలకు ఇంటికి వస్తే అందరూ నిద్రలు పోతున్నారు. "భోజనం చేసావా ?" అని అడిగిన వాళ్ళు లేరు. అన్నం పెట్టమని అడిగితే పెట్టేవాళ్లే. ఎందుకో కిష్టయ్యకు అడగబుద్ధి కాలేదు. భోజనం చెయ్యకుండానే పడుకున్నాడు.

ఇంటో కిష్టయ్య తప్ప మిగిలిన వాళ్లందరిమధ్యా ఏవో బంధాలున్నాయి. వాళ్ళు ఆప్యాయంగా మాట్లాడుకునేవాళ్ళు అంతలో చెడా మడా తిట్టుకునేవాళ్ళు. కాని వాళ్ల మధ్య కిష్టయ్యకు ఏమీ స్థానం లేదు.

"వీళ్లందరికోసం నేనెందుకు హూనం కావాలి. నా తిండికీ బట్టకు సూభైచాలు. నాకు నస్యం కూడా అలవాటు లేదు." అని కిష్టయ్య చాలాసార్లు అనుకున్నాడు. కాని దొర్లేరాయి దొర్లుతూనేఉంది. సగం ఈ మూకను మరిచిపోవటానికే పైపనులు పెట్టుకున్నాడు. ఎప్పుడైనా పెందలాడి ఇంటికి వచ్చినా, ఇల్లుదాటి పోకపోయినా ఏదో ఆత్మద్రోహం చేసినట్టుగా తోచేది.

"ఈవాళ తాత ఇంట్లోనే వున్నాడే!" అనేవాళ్ళు కుర్రాళ్ళు. అందులో కిష్టయ్యకి ఏదో వెటకారం వినిపించేది. తరవాత కాస్సేపటికి ఇంకెవరో వచ్చి గోడల్ని అడిగినట్టుగా, 'ఈవేళ నాన్న ఎక్కడికీ పోలేదల్లే ఉందే!' అనేవాళ్ళు. ఆఖరుకు అసలావిడ, 'వెళ్లారనుకున్నా, ఉన్నారా'? అనేది.

ఇంట్లో ఎవరకి తను అవసరం లేదని తెలుసుకోవడానికి కిష్టయ్యకు చాలాకాలం పట్టింది. తాను ఏదైనా మాట్లాడినప్పుడు ఎవరూ సొంతం వినేవారుకారు. ఇది గమనించినాక కిష్టయ్య అనేక డజన్లసార్లు రుజువు చేసుకున్నాడు. కాని ఎవరితోనూ ఈ మాట అనలేదు.

కిష్టయ్యకి మరీ మంటవెత్తింది దేనికంటే, తాను అనేకమంది సహాయం పొందాడు. కాని వారందరికీ తన కృతజ్ఞత చూపాడు. ఈ మూాక తనవల్ల ఇంత సహాయం పొందుతూకూడా తన కష్టసుఖాలు ఎందుకు విచారించరు? తనకు యాభై ఎనిమిదో ఏడు. ప్రభుత్వోద్యోగం చేసినట్టయితే పించను పుచ్చుకొని సుఖపడవలసిన వయసు. అదంతా లేకపోగా ఎంత తెచ్చినా చాలదు. ఎంత యిచ్చినా ఇంకా ఇమ్మనేమాటే. డబ్బు ఇవ్వటానికితప్ప మిగిలిన అన్ని విషయాలకూ తాను పరాయివాడే!

కిష్టయ్యకు జబ్బుచేసింది. ఆరోగ్యం చెడింది. చెడదూ? విశ్రాంతి విరామం లేకుండా పనిచేస్తుంటే యెంతకాలం ఆరోగ్యం ఉంటుంది? అందులోనూ ఈ వయసులో!

"ఈసారి నేను చచ్చిపోతాను!" అనుకున్నాడు కిష్టయ్య. ఈ జబ్బునుంచి ఆయనకు కోలుకోవాలని లేదు. ఈ అవతారం ఇక చాలించవచ్చు ననిపించింది.

కాని మిగిలినవాళ్ళకు ఆయనను చావనివ్వాలని యే కోశానా లేదు. డాక్టరును పిలవపంపారు. తనకు డాక్టరు అవసరంలేదన్నాడు కిష్టయ్య.

డాక్టరు రానేవచ్చాడు, పరీక్ష చేశాడు. విశ్రాంతి తీసుకోమన్నాడు. ఏవో ఇంజెక్షన్లూ, టానిక్కులూ రాసి ఇచ్చాడు.

"డబ్బు దండగ. నా బతుకు ఎట్లా ఆరంభమయిందో అట్లాగే ముగుస్తుంది. నా అనేవాళ్ళు లేకుండా, నా బతుకు నేను బతికినప్పుడు ఏ డాక్టరూ నాకు ఇంజక్షన్లిస్తాననలేదు. యెందుకంటే అప్పుడు డబ్బులేదు. యిప్పుడు డబ్బుందిగనక డాక్టర్లు చేతికొచ్చిన మందులల్లా రాసిస్తారు. అవి ఏమీ చెయ్యలేవు" అనుకున్నాడు కిష్టయ్య.

కాని ఇంజెక్షన్లు పనిచేశాయి. విశ్రాంతికూడా కొంత పనిచేసిందేమో? కిష్టయ్య మంచంలో లేచి కూచుంటే అందరిముఖాలూ విప్పారినై.

"బంగారుగుడ్లు పెట్టేకోడి చావలేదని యెంత సంతోషం!" అనుకున్నాడు కిష్టయ్య.

లేడికి లేచిందే ప్రయాణం. కాస్త ఆరోగ్యం కుదట పడగానే కిష్టయ్యకు ఏమీ చెయ్యకుండా ఉండటం దుర్భరమనిపించింది. అథమం ఏదన్నా చదువుదా మనుకున్నాడు.

అనసూయ ఆఖరు కొడుకు కనిపిస్తే వాణ్ణి పిలిచి, "చదువుకునేందుకు ఏదన్నా పట్రారా!" అని అడిగాడు.

వాడు వెళ్ళి ఏదో పత్రిక తెచ్చి యిచ్చాడు. కిష్టయ్య పేజీలు తిరగేస్తూ, "వట్టి చెత్త! ఇహమూ, పరమూ లేని రాతలు" అనుకున్నాడు. అకస్మాత్తుగా ఆయన దృష్టి కొన్ని పద్యాలుమీద పడింది. పద్యాలకు "దుక్కిటెద్దు" అని శీర్షిక వుంది. దానిక్రింద తన ఆఖరుకొడుకు పేరుంది.

"వీడు తిక్కన సోమయాజి అని నేను ఎరగనే!" అనుకుంటూ కిష్టయ్య పద్యాలు చదవసాగాడు. పొలాలమొహం ఎరగని తన ఆఖరు కొడుకు దుక్కిటెద్దు గురించి పద్యాలు రాయటమేమిటి?

కాని కుర్రాడు, కిష్టయ్య అనుకున్నంత తెలివితక్కువ వాడుకాడు. వాడు తానెరిగిన దుక్కిటెద్దు గురించే రాశాడు. ఆ దుక్కిటెద్దుకు జీవించటం చేతకాదు. తన కష్టసుఖాలను ఇంకొకరితో పంచుకోదు. ఇతరులకోసం అస్తమానం శ్రమ పడి వాళ్ళను సోమరిపోతులనుగాచేసి, వారంతా తనకు ఋణ పడి వున్నారని సంతోషిస్తుంది. వాళ్ళు తనకు కృతజ్ఞత చూపటం లేదని మనసులో బాధపడుతుంది. క్రమంగా దాని హృదయంలో ఉపేక్ష, అంతఃకరణలకు చోటుండదు. ఆఖరుకు కోపంవచ్చికొమ్మువిసరటంకూడా చాతగాని స్థితిలో పడి చావుకోసం ఎదురుచూడ సాగుతుంది.

కిష్టయ్య ఆఖరుకొడుకు కొద్దిపాటి హాస్యధోరణిలో రాసిన అయిదు పద్యాల సారాంశమూ యింతే.

"ఓరి పిడుగా!" అనుకున్నాడు కిష్టయ్య. కిష్టయ్యలో కొద్దిపాటి హాస్యం ఉండేది. అది ఎవరికీ వశపడ నిచ్చేవాడు కాదు. అదే తన కొడుక్కు కూడా సంక్రమించింది. వాడు కూడా పైకి హాస్యం వున్నట్టు కనిపించడు.

అనసూయ గ్లాసులో పళ్ళరసం తెచ్చింది.

"ప్రతిపూటా నాకు పంచదార తక్కువవుతున్నది" అంటూ గొణిగాడు కిష్టయ్య.

"తక్కువైతే అడిగి వేయించుకోరాదూ?" అన్నది అనసూయ ఆశ్చర్యంగా.

"అదే దుక్కిటెద్దు లక్షణం!" అన్నాడు కిష్టయ్య.

"ఏమిటీ?" అన్నది అనసూయ, అయోమయంగా.

"యేం లేదులే!" పిల్లల్నందర్నీ ఒకసారి పంపించు."

"దేనికి?"

"దేనికేమిటి? పంపించమంటుంటే!"

అనసూయ తల అడ్డంగా ఆడించి వెళ్ళిపోయింది.

కాస్సేపటికి ఏడెనిమిదిమంది పిల్లలు కిష్టయ్య గది లోకి వచ్చి పక్కన పేలల్లే నిలబడ్డారు.

"చదవండి, నా వెంట!" అంటూ "దుక్కిటెద్దు" పద్యాలు వాళ్ళచేత చదివించాడు. వాళ్లు మొదట బెరుకు బెరుకుగా చదివారు గాని రాను రాను గొంతులు హెచ్చినై.

తండ్రి పంచదార కావాలని అడిగినమాట మరచి పోయిన అనసూయ తిరిగి జ్ఞాపకం తెచ్చుకుని పంచదార

సీసా, చంచా పట్టుకొని వచ్చేసరికి కిష్టయ్య గది, వీధి బడి లాగా వుంది. పిల్లలంతా కప్పెగిరిపోయేట్టు తాతవెంట పద్యాలు చదువుతున్నారు. పళ్ళరసం గ్లాసు పక్కనే బల్ల మీద ఖాళీగా పెట్టి వుంది. దాని అడుగున చూచాడు. పంచదార కరిగీ కరగకుండా మిగిలి వున్నది.

"పంచదార చాలా ఎక్కువ వేశావ్!" అన్నాడు కిష్టయ్య అనసూయకేసి చూడకుండానే.

పిల్లలు "దుక్కిటెద్దు" గోలగా చదువుతూనే ఉన్నారు. అవి వాళ్ళకు అప్పుడే కంఠతా వచ్చేశాయి.

కథా నిలయం
శ్రీకాకుళం